

Helnæs 23. Dec. 2024

Hermed indsender jeg en **klage** til Energiklagenævnet over udstedt **etableringstilladelse** for **havvindmølleparken Lillebælt Syd** pr 28. november 2024 på baggrund af mine indsendte høringssvar ifbm ”offentlig høring af havdelen for miljøkonsekvensrapporten for Lillebælt Syd Vindmøllepark i perioden den 1. marts 2024 – 26. april 2024” og mapningen fra disse høringssvar over på sammenfatningen fra ENS og de dertil knyttede kommentarer.

Jeg indsender min klage som borger med medlemskab af **miljøorganisationen ”Red Lillebælt”** (cvr 39657295).

Mine kontakt data:

Flemming V. Mortensen

Stævnevej 11, Helnæs

5631 Ebberup

27191060

flemming.v.mortensen@gmail.com

For at lette læsningen af min klage følger jeg ENS’s struktur i deres sammenfatning af høringssvar fra borgere og foreninger og fremhæver de sammenfatninger m kommentarer og konsekvenser, hvortil jeg har indsendt høringssvar med relevans og/eller hvortil jeg har anfægtelser:

Følgende emner er indeholdt i høringssvar sammenfatningsnotatet fra ENS:

A. Visualiseringer og landskabelig påvirkning

B. Turisme, rekreative forhold og sundhed

C. Sejladsforhold

D. Støj – Luftbåren støj

E. Undervandsstøj og påvirkning på marine pattedyr (marsvin og sæler)

F. Biodiversitet – Flora og fauna (flagermus, fisk, fiskeri, etc.)

G. Fugle

H. Vandkvalitet, miljøfarlige stoffer og forurening

I. Hydrografi, kystmorfologi og forhold på land

J. Kulturarv

K. Flysikkerhed

L. Øvrige forhold

M. Overvågning

Jeg finder det besynderligt og kritisabelt, at ENS **undlader** at bekendtgøre deres valgte struktur for høringssvarsammenfatning INDEN høringsfasen, så forfattere af høringssvar kunne kategorisere deres høringssvar tilsvarende.

Afsnit A – visualiseringer og landskabelig påvirkning

Jeg har indsendt 2 høringssvar med emner relateret til område A ”Visualiseringer og landskabelig påvirkning” som:

Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 2.1 Visuel bekymring - Forringelse af udsigt til Lillebælt – kyst-til-kyst

Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 2.2 Visuel bekymring - Forringelse af udsigt til Lillebælt - om natten

Høringssvar er vedhæftet klagen med ovenstående filnavne(som .pdf).

Sammenfatninger i dokumentet fra ENS og kommentarer fra projektmager i dette område(relevante for mine høringssvar):

A. Visualiseringer og landskabelig påvirkning

Resumé

Det anføres, at visualiseringerne ikke er retvisende og dermed ikke overholder miljøvurderingslovens § 20. Energistyrelsen bør derfor udføre 1:1 test visende data for tidspunkt, temperatur, luftfugtighed, højde samt vindforhold, og derefter få en ekstern uvildig part til at udføre kvalitets granskning.

Bygherres bemærkninger

lft. metode og forudsætninger for udarbejdelse af visualiseringer, se nærmere i kap. 2 i Bilag A. Der er anvendt branchestandarder samt forskrifter for visualiseringer fra Energistyrelsen (Energistyrelsen, 2012). Visualiseringerne er godkendte af Energistyrelsen. Det vurderes derfor at oplysningerne er fuldstændige og af tilstrækkelig kvalitet, og dermed lever op til miljøvurderingsloven.

Myndighedens bemærkninger

Energistyrelsen har gennemgået miljøkonsekvensrapporten, mhp. en vurdering af, om oplysningerne i rapporten er retvisende. Energistyrelsen har ikke fundet anledning til at betvivle, at rapportens visualiseringer ikke skulle være korrekte. Energistyrelsen bemærker hertil, at miljøkonsekvensrapporten også konkluderer, at projektet vil medføre væsentlige visuelle påvirkninger, men gør opmærksom på, at der ikke eksisterer regulering, der fastsætter en grænse for visuelle påvirkninger fra anlæg på havet.

Konsekvens

Ingen konsekvens for projektet.

Jeg **anfægter** at ”Myndighedens bemærkninger” til dette afsnit skulle kunne lede til den beskrevne ”Konsekvens” idet **manglende regulering** indenfor området ikke må kunne lede til en accept af erkendte påvirkninger.

Resumé

Det bemærkes, at ingen af visualiseringerne i miljøkonsekvensrapporten er udført med synlige kyster på modsat side af Lillebælt. F.eks. på visualiseringerne fra Helnæs mod vindmølleparken ses Als ikke tydeligt i baggrunden, ikke engang, hvor visualiseringen vises i ”meget klart vejr” med sigt på 15 km. Dette anses som en fejl, da det anføres i høringssvaret, at Als tydeligt kan ses fra Helnæs det meste af året. Visualiseringerne viser ligeledes horisonten, som himmel og hav i et. Det anføres, at dette ikke er

Bygherres bemærkninger

Sigtbarhed er et mål for den maksimale afstand, som man kan se en mørk genstand mod horisonten, typisk defineret med en mørk plade med størrelse på 100m x 100m. Da man kan se Als fra Helnæs er sigtbarheden større end afstanden til Als som er ca. 12,5 km. Sigtheden over 10 km omtales som klart vejr. Der kan være dage med endnu mere klart vejr, de forekommer dog sjældnere. Det er vigtigt om havvindmøllerne kan ses klart eller vises diset. Der er derfor udarbejdet visualiseringer både med havvindmøllerne vist så de fremstår klart og hvor

Myndighedens bemærkninger

Energistirelsens vurderer, at visualiseringerne er retvisende. Energistirelsens vurderer også, at miljøkonsekvensrapporten i tilstrækkelig grad belyser de forventede visuelle påvirkninger. Visualiseringerne er baseret på fotos i området, og derfor er der taget hensyn til landskabet i de foretagne vurderinger. Energistyrelsen skal dog gøre opmærksom på, at der ikke er faste krav til brug af visualiseringer i miljøkonsekvensrapporter, og at visualiseringerne udgør et supplement til beskrivelserne af den visuelle og landskabelige påvirkning i rapporten. Det vil aldrig være muligt

Konsekvens

Ingen konsekvens for projektet.

korrekt, da de faktiske forhold set fra Helnæs er at Als tydeligt ses og fremstår med landskab som skov, skrænter, marker og bygninger.

de fremstår diset. Der er lavet 3 sæt billeder fra mange af standpunkterne, hvor de med 5 og 10 km sigtbarhed med vilje er udarbejdet, så man ikke kan se kysten der ligger mere end 10 km væk - havet og himlen går i et som det vil se ud med sigtbarhed på mellem 5 og 10 km. For visualiseringer beskrevet som taget i meget klart vejr, med sigtbarhed over 10 km, er kysten på den anden side vist som da billedet blev taget. Sigtheden er her over 10 km da man kan se den modsatte kyst. Man kan se noget af kysten på den anden side på alle visualiseringer. Selv den mindste dis i luften gør at kysten på den anden side ofte vil fremstå med en blålig grå tone.

for visualiseringerne at repræsentere alle vejsituationer og alle indsigtspunkter til et projekt, ligesom at visualiseringerne typisk også ses i en størrelse og på en måde, som væsentligt adskiller sig fra den måde, man vil opfatte et landskab og et projekt på, når det betragtes i virkeligheden.

Jeg **anfægter** at "Myndighedens bemærkninger" til dette afsnit skulle kunne lede til den beskrevne "Konsekvens" idet **manglende faste krav** indenfor området ikke må kunne lede til en accept af erkendte påvirkninger.

Resumé

Det bemærkes, at der i miljøkonsekvensrapporten ikke er nævnt, at lysene på havvindmøllerne også vil skulle blinke om dagen. Dette anses som en stor fejl.

Det efterspørges en afklaring af, hvor langt væk lysene på havvindmøllerne vil være synlige, både dag og nat.

Bygherres bemærkninger

Trafikstyrelsens bestemmelser BL 3- 11 for luftfartsafmærkning af vindmøller angiver, at der er lys, der blinker hvidt om dagen, og rødt om natten. Lysafmærkningen om dagen kan ikke gengives på billeder. Blink i dagtimerne vil grundet afstandene ikke have en stor påvirkning. I lovgivningen beskrives lysafmærkningen i candela (lysstyrken måles i candela og 1 candela svarer til 1 stearinlys) Synligheden er afhængig af sigtbarhedsforholdene. Generelt installeres lysafmærkning opadpegende for luftafmærkning til fly og nede på siden af tårnet til sejladsikkerhed.

Myndighedens bemærkninger

Energistyrelsen bemærker, at lysafmærkning i dagtimerne ikke er beskrevet i miljøkonsekvensrapporten. Energistyrelsen bemærker ydermere, at lysafmærkningen i dagtimerne ikke vil have en stor påvirkning. Energistyrelsen henviser desuden til Bestemmelser for Civil Luftfart (BL) 3-11 – bestemmelser om luftfartsafmærkning af havvindmøller", som findes på www.trafikstyrelsen.dk og bekendtgørelse nr. 1466 om farvandsafmærkning i dansk og grønlandsk afmærkningsområde m.v. af 29. juni 2021 (Afmærkningsbekendtgørelsen).

Konsekvens

Ingen konsekvens for projektet

Jeg **anfægter** at "Bygherres bemærkninger" sammenholdt med "Myndighedens bemærkninger" til dette afsnit skulle kunne lede til den beskrevne "Konsekvens" idet **manglende svar** på synlighed (specielt om natten) (forventes at ville være **totalt dominerende** i området) ikke må lede til en accept af erkendte påvirkninger.

Resumé

Det anføres, at Helnæs er et af de få steder i Danmark hvor der forsat er "dark sky". Lysforureningen fra havvindmøllernes etablering og drift vil forstyrre nattens mørke og påvirke lokale økosystemer samt astronomiske observationer.

Bygherres bemærkninger

Det er netop af samme grund havvindmøllerne kun er oplyst af mindre lyskilder med rødt lys, da det røde lys ikke har en lige så stor påvirkning i mørke områder, grundet farvens længere bølgelængde.

Myndighedens bemærkninger

Energistyrelsen henviser til bemærkning ovenfor. (som er): Energistyrelsen er i dialog med Trafikstyrelsen om radarstyring. En afklaring på radarstyring af lys på havvindmøllerne vil ikke nås inden en etableringstilladelse udstedes. Energistyrelsen stiller derfor i etableringstilladelsen vilkår om brug af mindst forstyrrende lysafmærkning, samt brug af tekniske løsninger, der så vidt muligt mindsker den visuelle påvirkning, med forbehold for afklaring med Trafikstyrelsen.

Konsekvens

Energistyrelsen henviser til bemærkning ovenfor. (som er): Energistyrelsen stiller vilkår om brug af tekniske løsninger, der så vidt muligt mindsker den visuelle påvirkning som følge af lysafmærkning.

Jeg **anfægter** at "Bygherres bemærkninger" sammenholdt med "Myndighedens bemærkninger" til dette afsnit skulle kunne lede til den beskrevne "Konsekvens" idet det jo **erkendes, at den natlige lyspåvirkning er stor** og at dette forhold ikke bør kunne lede til en accept af erkendte påvirkninger (med prædikatet: så **vidt muligt!**).

Endelig **mener jeg ikke**, at mine betragtninger i mine **2 høringssvar** inden for dette område **fyldestgørende er indeholdt i ENS sammenfatningen**, idet:

- 1: Birk Nielsens rapport «Fremtidens havvindmølleplacering» <https://www.ft.dk/samling/20061/almdel/epu/bilag/197/367693.pdf> **slet ikke er behandlet i noget der bare ligner seriøst niveau**. Her peger jeg på **kyst-til-kyst udsyn, vindmøllefarme i fjorde og bælter**, beliggenhed af de **2 kyster i Nærzonen** – alt-i-alt en **tydelig skrøbelighed** for sådant et **område overfor opstilling af en vindmøllepark** af disse **groteske dimensioner**.
- 2: **Stillingtagen** til kravene om **lysmarkeringer for vindmøller af 256m højde** er **ude af trit** med **forholdene i projektområdet** (et erkendt **smukt bælt miljø** friholdt for tekniske installationer)

Klagepunkt: Samlet set betragter jeg **ikke** mine 2 høringssvar relateret til "Visualiseringer og landskabelig påvirkning" kategorien indeholdt i og dækket af sammenfatningen fra ENS og dermed ikke medtaget i den viste håndtering (se mine anfægtelser under hver behandlet afsnit). Jeg finder det **uacceptabelt** og processmæssigt **kritisabelt** at ENS qua deres valgte metode **filtrerer** synspunkter i høringssvar væk fra høringen og de heraf afledte potentielle korrigerende tiltag.

Afsnit B – Turisme, rekreative forhold og sundhed

Jeg har indsendt 4 høringssvar med emner relateret til område B ”Turisme, rekreative forhold og sundhed”

Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 2.1 Visuel bekymring - Forringelse af udsigt til Lillebælt – kyst-til-kyst

Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 2.2 Visuel bekymring - Forringelse af udsigt til Lillebælt - om natten

Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 3.3.1 Bekymring miljøpåvirkning - støj – stilleområde

Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 3.21.2 Bekymring miljøpåvirkning - havmiljøet – naturbeskyttelse

Sammenfatninger i dokumentet fra ENS og kommentarer fra projektmager i dette område(relevante for mine høringssvar):

Høringssvar er vedhæftet klagen med ovenstående filnavne(som .pdf).

B – Turisme, rekreative forhold og sundhed

Resumé

Der udtrykkes bekymring over, hvilken betydning havvindmøllerne vil have på turismen i området, herunder i særdeleshed 'naturturister', der besøger Naturpark Nordals for netop at opleve freden i naturen, herunder stilhed og den mørke nattehimmel.

Bygherres bemærkninger

Der henvises til miljøkonsekvensvurderingens afsnit 8 og 9 om støjpåvirkninger, som vurderer luftbåren støj ift. sundhedspåvirkning og til vurderingen af de rekreative forhold ift. livskvaliteten.
Der er vurderet, at den rekreative udnyttelse i alle områder kan fortsætte som hidtil, når vindmølleparken er anlagt.

Myndighedens bemærkninger

Energistyrelsen vurderer, at miljøkonsekvensrapporten i fyldestgørende omfang vurderer projektets indvirkning på den rekreative anvendelse af området, herunder turisme.
Påvirkningen vurderes således primært at relatere til den visuelle indvirkning fra projektet og betydningen for oplevelsen af kystlandskabet, idet der ikke vurderes at være en væsentlig påvirkning fra hverken støj eller væsentlig begrænsning af arealanvendelsen, der fysisk sætter væsentlige begrænsninger for den rekreative anvendelse af kystområdet.

Konsekvens

Ingen konsekvens for projektet.

Jeg **anfægter** at "Bygherres bemærkninger" er en dækkende besvarelse til resume'et hvad angår naturturister's rekreative muligheder og at dette sammenholdt med "Myndighedens bemærkninger" til dette afsnit skulle kunne lede til den beskrevne "Konsekvens" (det **erkendes jo, at der er en visuel påvirkning OGSÅ om natten**).

Dette forhold bør ikke kunne lede til en accept af erkendte påvirkninger.

Resumé

Det udtrykkes bekymring for, hvordan havvindmøllerne vil påvirke den generelle folkesundhed/livskvalitet negativt.

Bygherres bemærkninger

Der henvises til miljøkonsekvensvurderingens afsnit 8 og 9 om støjpåvirkninger, som vurderer luftbåren støj ift. sundhedspåvirkning og til vurderingen af de rekreative forhold ift. livskvaliteten.

Myndighedens bemærkninger

Energistyrelsen vurderer, at miljøkonsekvensrapporten i fyldestgørende omfang vurderer projektets indvirkning på menneskers sundhed, herunder både fra støjpåvirkninger samt påvirkninger af de

Konsekvens

Ingen konsekvens for projektet.

Støjgrænserne på land overholdes for alle vindparks scenarier, og det vurderes på den baggrund, at støj fra havvindmøllerne medfører en ubetydelig påvirkning af befolkningens sundhed. De rekreative forhold, herunder offentlighedens adgang til rekreative områder og fritidsaktiviteter på land og til vands har betydning for lokalbefolkningens livskvalitet. Det er vurderet, at de rekreative muligheder ved kystlandskaberne fortsat vil være til stede, og vil ikke være forringede igennem adgangs begrænsninger eller lignende.

rekreative forhold. Påvirkningen vurderes primært relateret til den visuelle indvirkning fra projektet og betydningen for oplevelsen af kystlandskabet, idet der ikke vurderes at være en væsentlig påvirkning fra hverken støj eller væsentlig begrænsning af arealanvendelsen, der fysisk sætter væsentlige begrænsninger for den rekreative anvendelse af kystområdet. Hvorvidt de visuelle effekter fra vindmølleparken kan betyde, at befolkningen vil bruge de rekreative områder i nærheden mindre end de ellers ville have gjort, og deres livskvalitet derved påvirkes, vil afhænge af den enkelte borgers opfattelse af en vindmøllepark.

Jeg **anfægter** at "Bygherres bemærkninger" er en dækkende besvarelse til resume'et hvad angår livskvalitet, idet det jo erkendes at rekreative muligheder ved kystlandskaberne har betydning for livskvaliteten, men at der ikke vil være forringelser på dette område ?. "Myndighedens bemærkninger" bagatelliserer de ændrede/forringede rekreative muligheder i kystlandskaberne og søger at gøre det til et individuelt "problem". Jeg ser ingen erkendelse af forringelser af rekreative kvaliteter i et område med smukke kyst-til-kyst udsigter (det virker som om, at Birk Nielsens rapport «Fremtidens havvindmølleplacering» <https://www.ft.dk/samling/20061/almdel/epu/bilag/197/367693.pdf> er **negligeret**). Dette forhold bør ikke lede til en accept af erkendte påvirkninger.

Endelig mener jeg ikke, at mine betragtninger i mine 4 høringssvar inden for dette område fyldestgørende er indeholdt i ENS sammenfatningen, idet:
1: ingen realistisk vurdering af effekten af de erkendte visuelle forringelser på turisme/folkesundhed er indeholdt i sammenfatningen, hverken mht kyst-til-kyst udsyn eller nattehimmel

2: ingen realistisk vurdering af støj påvirkning på Helnæs stilleområde (som allerede var kritisabel i 2018 VVM, se 2018 COWI Miljøkonsekvensvurdering <https://lillebaeltsyd.dk/wp-content/uploads/2018/12/miljokonsekvensrapport-a095938-007.pdf> side 88)

3: ingen realistisk stillingtagen til (Miljøvurderingsloven) <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/4> her ses bl.a.

«§ 17. Stk. 4. Klima-, energi- og forsyningsministeren er myndighed for behandling af sager vedrørende **projekter på havområdet**, der er omfattet af bilag 1 eller 2, herunder for vurderingen af, om projekter omfattet af bilag 2 på grund af deres art, dimensioner eller placering kan forventes at få væsentlige indvirkninger på miljøet, hvis der er tale om følgende projekter:

2) Projekter om etablering af **elproduktionsanlæg, der udnytter vand og vind**, med tilhørende interne ledningsanlæg omfattet af bilag 2, nr. 3, litra i og j, og nr. 13, litra a. »

plus «§ 20. Stk. 4. De oplysninger, som bygherren skal give om det ansøgte projekt i **miljøkonsekvensrapporten**, jf. stk. 2, skal på en **passende** måde **påvise, beskrive og vurdere** projektets væsentlige **direkte og indirekte** virkninger på følgende faktorer:

1) **Befolkningen og menneskers sundhed,**

2) den biologiske mangfoldighed med særlig vægt på **arter og naturtyper**, der er beskyttet i henhold til Rådets direktiv **92/43/EØF af 21. maj 1992** om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv **2009/147/EF af 30. november 2009** om beskyttelse af vilde fugle,

- 3) jordarealer, **jordbund, vand**, luft og klima,
- 4) **materielle goder**, kulturarv og **landskab** og
- 5) samspillet mellem faktorerne i nr. 1-4. Stk. 5. Virkningerne nævnt i stk. 4 omfatter de **forventede virkninger af projektets sårbarhed over for risici for større ulykker eller katastrofer**. Stk. 6. Bygherren skal sikre, at miljøkonsekvensrapporten, jf. stk. 1, er udarbejdet af kvalificerede og kompetente eksperter »

Klagepunkt: Samlet set betragter jeg **ikke** mine 4 høringssvar relateret til ”Turisme, rekreative forhold og sundhed” kategorien **indeholdt i og dækket af sammenfatningen fra ENS** og dermed ikke medtaget i den viste håndtering(se mine anfægtelser under hver behandlet afsnit). Jeg finder det **uacceptabelt** og processmæssigt **kritisabelt** at ENS qua deres valgte metode **filtrerer** synspunkter i høringssvar væk fra høringen og de heraf afledte potentielle korrigerende tiltag.

Afsnit C – Sejladsforhold

Jeg har indsendt 1 høringssvar med emner relateret til område C ”Sejladsforhold”

Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 3.20 Bekymring miljøpåvirkning – skibssejlad

Sammenfatninger i dokumentet fra ENS og kommentarer fra projektmager i dette område(relevante for mine høringssvar):

Høringssvar er vedhæftet klagen med ovenstående filnavne(som .pdf).

C – Sejladsforhold

Resumé

Det angives, at der i området også sejler en del store fragtskibe, der bl.a. fragter kemisk gods og olie. Ved evt. kollision med havvindmøllerne eller ved at de støder på grund, grundet deres omvej omkring havvindmøllerne, vil man få udslip af diverse miljøskadede stoffer til Lillebælt. Hvordan sikres det, at sådanne uheld ikke sker?

Bygherres bemærkninger

Som udgangspunkt kan man ikke forhindre, at der sker ulykker med udslip og miljøskader til følge. Denne risiko er der i forvejen under de nuværende forhold uden havvindmøller. Det afgørende er, at havmølleparken kun vil påvirke den eksisterende risiko i marginalt omfang.

Myndighedens bemærkninger

Se Energistyrelsens bemærkninger ovenfor vedr. vurdering af sejladsforhold og sejladsrisiko. (som er)
"Der er redegjort for sejladsforhold og sejladsrisiko både i miljøkonsekvensrapporten og i sejladsrisikoanalysen vedlagt som bilag H."

Der vil ifm. etableringstilladelsen blive stillet krav om udarbejdelse af en beredskabsplan for både anlægs- og driftsfasen. Beredskabsplanen skal indeholde en procedure for kontakt og inddragelse af Forsvarskommandoen, i tilfælde af fare for påsejling af en eller flere havvindmøller. Planen skal ligeledes beskrive procedure ved læk af olie eller kemikalier til havmiljøet.

Konsekvens

Energistyrelsen stiller et vilkår i etableringstilladelsen om udarbejdelse af beredskabsplaner samt afholdelse og indrapportering af beredskabsøvelser. Etableringstilladelsen vil ligeledes indeholde vilkår om overholdelse af krav til afmærkning af hensyn til sejladsikkerheden.

Jeg **anfægter** at "Bygherres bemærkninger" er retvisende, da 11 store vindmøller placeret i farvandet **næppe** kan klassificeres som **forøgelse af risiko i marginalt** omfang sammenlignet med et friholdt farvand.

Jeg **anfægter** at "Myndighedens bemærkninger" til dette afsnit er mitigerende for den xtra risiko for påsejling grundet konsekvensernes potentielle alvorlighed. En **monitorering og et beredskab med afviserskibe mm** (ala Storebælt broen mm) vil være mere dækkende set i relation til Lillebælt's dårlige tilstand og modstandsdygtighed overfor påvirkninger af denne art.

Jeg **anfægter** at den anførte "Konsekvens" vil udgøre et dækkende og tilstrækkeligt modsvar overfor hændelser i denne kategori og imødeser en unødvendig og ødelæggende konsekvens af forureningsskader påført ifbm tankskibskollision med en/flere vindmøller(som jo i sig selv udgør en potentiel risiko med indhold af miljøskadelige stoffer på flydende og fast form)

Klagepunkt: Samlet set betragter jeg **ikke** mit ene høringssvar relateret til "Sejladsforhold" kategorien **indeholdt i og dækket af sammenfatningen** fra ENS og dermed ikke medtaget i den viste håndtering(se mine anfægtelser under hver behandlet afsnit). Jeg finder det **uacceptabelt** og

processmæssigt **kritisabelt** at ENS qua deres valgte metode **filtrerer** synspunkter i høringssvar væk fra høringen og de heraf afledte potentielle korigerende tiltag.

Afsnit D – Støj – Luftbåren støj og E - Undervandsstøj og påvirkning på marine pattedyr (marsvin og sæler)

Jeg har indsendt 3 høringssvar med emner relateret til område D ”Støj – Luftbåren støj” og E ”Undervandsstøj og påvirkning på marine pattedyr (marsvin og sæler)”

Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 3.11 Bekymring miljøpåvirkning – marsvin
Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 3.3 Bekymring miljøpåvirkning – støj
Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 3.3.1 Bekymring miljøpåvirkning - støj – stilleområde

Sammenfatninger i dokumentet fra ENS og kommentarer fra projektmager i dette område(relevante for mine høringssvar):

Høringssvar er vedhæftet klagen med ovenstående filnavne(som .pdf).

D – Støj – Luftbåren støj

Resumé

Det anføres, at de viste støjpåvirkninger er beregnet på baggrund af en 4 og 8 MW mølle. For nærværende projekt ønskes der opstillet 15 MW havvindmøller. Der efterspørges en forklaring på, hvordan dette kan være retvisende. Det er ved beregningerne ligeledes forudsat, at der ikke er tydeligt hørbare toner i støjen fra havvindmøllerne. Hvilket først endeligt afklares ved målinger på stedet, når havvindmøllerne er sat op. Hvad gør man i tilfældet hvor havvindmøllerne støjer mere end forventet og så allerede er etableret?

Bygherres bemærkninger

MKR fra januar 2024 omhandler kun 7,2 MW, 11 MW og 15 MW havvindmøller, hvorfor beregningerne er retvisende. I MKR kap. 9.3.1: "... på baggrund af blandt andet den store afstand og de lave støjbidrag vurderes det usandsynligt, at der skulle forekomme toneindhold i støjen af en sådan karakter, at der skal tildeles et 5 dB genetillæg." Det forventes, at havvindmøllerne overholder producentens støjdata. Derudover gælder ifølge BEK nr. 135 af 07/02/2019 "Bekendtgørelse om støj fra vindmøller" § 3: "Den, der ejer en vindmølle, er ansvarlig for, at den etableres, drives og vedligeholdes således, at bestemmelserne i denne bekendtgørelse er overholdt."

Myndighedens bemærkninger

Energistyrelsen vurderer, at støjpåvirkningen er belyst tilstrækkeligt i Miljøkonsekvensrapporten. Der er ikke mulighed for at dispensere for havvindmøllebekendtgørelsens grænseværdier for støj, og de vil derfor skulle overholdes. Energistyrelsen gør opmærksom på, at reglerne om støj for havvindmøller hører under Miljøstyrelsen, og at Miljøstyrelsen fører tilsyn med reglernes overholdelse, herunder også om der skal udføres eventuelle kontrolmålinger.

Konsekvens

Ingen konsekvens for projektet.

Jeg **anfægter** at "Bygherres bemærkninger" sammenholdt med "Myndighedens bemærkninger" til dette afsnit skulle kunne lede til den beskrevne "Konsekvens" idet det jo erkendes, at lavfrekvent støj er en kompliceret størrelse der nok **ikke tæmmes** med **støjdata** fra producent og en **tilsynsordning** fra MST regi. Det hjælper nok heller ikke meget at stadfæste, at grænseværdier i havvindmøllebekendtgørelsen skal overholdes! Jeg savner en mere professionel tilgang til området med bl.a. **krav** om kontinuert monitorering og nedbremsning ved overskridelser.

Resumé

Det angives i miljøkonsekvensrapporten, at man kun forholder sig til stilleområdet Helnæs i form af hvorvidt, at de vejledende støjgrænser er overholdt. Der henstilles til, at det undersøges og

Bygherres bemærkninger

Med henvisning til beregningsresultater vist i MKR-tabel 9-3, er beregningspunkter på land udvalgt tættest ved vindmølleparken. Punkt B repræsenterer det tætteste sted på

Myndighedens bemærkninger

Energistyrelsen vurderer, at støjpåvirkningen er belyst tilstrækkeligt i Miljøkonsekvensrapporten. Der er ikke mulighed for at dispensere for havvindmøllebekendtgørelsens grænseværdier for

Konsekvens

Ingen konsekvens for projektet.

dokumenteres at støjgrænserne for alle rekreative områder og beboelsesområder vil blive overholdt. Det bemærkes ligeledes, at havvindmøllerne vil påvirke stilleområdet ved Helnæs med en støjbelastning, der vil forvandle stilleområdet til et støjområde.

Helnæs. Derfor vil andre lokaliteter, herunder rekreative områder og beboelsesområder, på Helnæs have lavere støjniveauer, da de har større afstand til vindmølleparken. Scenariet med det højeste støjniveau på Helnæs (punkt B) giver 31,5 dB ved 8 m/s, hvilket vurderes at være lavere end baggrundsstøjen ved den pågældende vindhastighed.

støj, og de vil derfor skulle overholdes. Energistyrelsen gør opmærksom på, at reglerne om støj for havvindmøller hører under Miljøstyrelsen, og at Miljøstyrelsen fører tilsyn med reglerens overholdelse, herunder også om der skal udføres eventuelle kontrolmålinger.

Energistyrelsens gør opmærksom på, at grænseværdierne for havvindmøllestøj ikke nødvendigvis forhindrer, at støjen fra havvindmøllerne kan høres.

Jeg **anfægter** at "Bygherres bemærkninger" sammenholdt med "Myndighedens bemærkninger" til dette afsnit skulle kunne lede til den beskrevne "Konsekvens" idet det jo erkendes, at Helnæs er udlagt som stilleområde som 15MW vindmøller forventes at ville ændre.

Da der jo her er tale om en kommune-grænse-overskridende påvirkning er det min klare opfattelse, at bygherre skal tage et større hensyn og specifikt er det min holdning, at ENS skal forholde sig kritisk til en sådan kommune-grænse-overskridende påvirkning.

E – Undervandsstøj og påvirkning på marine pattedyr (marsvin og sæler)

Resumé

Det angives, at en af grundende til tilbagegangen af marsvin i Bælthavet bl.a. skyldes nedgang i antallet af fisk i området, bifangst og udledning af næringsstoffer og heraf iltsvind. Øget undervandsstøj vil udgøre en yderligere presfaktor, med risiko for negative konsekvenser for populationen. Hvordan sikres det, at populationen ikke fuldstændigt forsvinder fra Lillebælt?

Bygherres bemærkninger

Den generelle forvaltning for at sikre et godt havmiljø og arternes livsgrundlag herunder marsvin populationen ift. de nævnte presfaktorer, ligger hos myndighederne. Der vil være en midlertidig påvirkning af en del af Bælthavspopulationens yngleområde og det er muligt for arten at søge føde og varetage yngleaktiviteter i øvrige upåvirkede områder. Den midlertidige reduktion i Bælthavspopulationens yngleområde vurderes ikke at påvirke bestandens samlede ynglesucces, da marsvin er mobile og kan yngle i et meget stort geografisk område.

Myndighedens bemærkninger

Det vurderes, at den primære påvirkning på marsvin vil forekomme under nedramning af monopælene. Påvirkningen vil dog være kortvarig og midlertidig, hvorfor det ikke vurderes at have en påvirkning på Bælthavspopulationens økologiske funktionalitet. Dertil vurderes anlægsfasen heller ikke at hindre marsvin i at opretholde gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Det fremgår i miljøkonsekvensrapporten, at der potentielt kan forekomme en adfærdsforstyrrelse af marsvin, 15 km ind i det nærliggende Natura 2000-område, hvorfor der for at sikre mindst mulig påvirkning af marsvin i området fastsættes vilkår i etableringstilladelsen om benyttelse af afværgeforanstaltninger, herunder brug af både dobbelt boblegardiner og Hydro-sound-damper eller tilsvarende lyddæmpende afværgeforanstaltning ved nedramning af monopæle.

Konsekvens

Energistyrelsen stiller et vilkår i etableringstilladelsen om støjdæmpende afværgeforanstaltninger under installation af fundamenterne, samtidig med at nedramning af monopæle kun tillades i en begrænset periode, for at opretholde individbeskyttelsen af marsvin. Energistyrelsen stiller også et vilkår i etableringstilladelsen ang. krav til overvågning. Overvågningsprogrammet vil som minimum dække 3 år (sæsoner) efter etablering af vindmølleparken og mindst 1 år før etablering. Programmet og dets indsamlede data skal bl.a. bruges til at skabe en større og generel viden om forekomsten af marsvin.

Jeg **anfægter** at "Bygherres bemærkninger" sammenholdt med "Myndighedens bemærkninger" til dette afsnit skulle kunne lede til den beskrevne "Konsekvens". Jeg ser **ingen reel stillingtagen til erfaringerne** fra andre **vindmøllefarme** med **effekt på marsvin bestanden**(grundigt beskrevet i mit høringssvar) og må klassificere ovennævnte behandling af problemet som en **stiltiende accept** af en **negativ påvirkning** med **langsigtete konsekvenser** på en presset **marsvin population i tilbagegang i Lillebælt**.

Resumé

Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at bælthavsmarsvin er sårbare hele året. Hvordan harmonerer dette med en Vindmøllepark i Lillebælt?

Bygherres bemærkninger

Marsvin (fra alle populationer) vil være sårbare hele året, da arten udviser yngleaktiviteter (parring, kælvning og diegivning) året rundt i alle danske farvande. Opstilling af hav havvindmøllerne gøres med en række støjreducerende tiltag, så som f.eks. anvendelse af et dobbelt boblegardin under nedramning af monopælsfundamenterne.
Fra miljøvurderingen:
"Støjen fra nedramningen i det konkrete projekt begrænser sig til området mellem Als og Fyn, der vil dermed kun være en midlertidig påvirkningen af kort varighed (1,5 time pr. monopæl) af en lille del af Bælthavspopulationens yngle- og rasteområde og det er muligt for arten at søge føde og varetage yngleaktiviteter i upåvirkede områder. Den midlertidige reduktion i Bælthavspopulationens yngle- og rasteområde vurderes ikke at påvirke bestandens samlede ynglesucces, da marsvin er mobile og kan søge til andre dele af bestandens yngle- og rasteområde, som omfatter et meget stort geografisk område. Ligeledes er individer og bestanden ikke afhængig af ét specifikt område i Lillebælt."
Det er vurderet, at den økologiske funktionalitet for marsvin kan opretholdes med etableringen af projektet.

Myndighedens bemærkninger

Energistyrelsen vurderer, at den økologiske funktionalitet for marsvin kan opretholdes, til trods for at de er sårbare hele året rundt, når Energistyrelsens retningslinjer for undervandsstøj og de i etableringstilladelsen fastsatte vilkår følges. De støjende aktiviteter i anlægsfasen vil være kortvarige og kun medføre en midlertidig påvirkning. Energistyrelsen vurderer ikke at støjen i driftsfasen vil påvirke Bælthavspopulationen, da havvindmøllerne udsender lavfrekvent støj og marsvin tilhører den meget højfrekvente høregruppe.

Konsekvens

Energistyrelsen stiller et vilkår i etableringstilladelsen om støjdæmpende afværgeforanstaltninger under installation af fundamenterne, samtidig med at nedramning af monopæle kun tillades i en begrænset periode, for at opretholde individbeskyttelsen af marsvin.

Jeg noterer mig, at under "Myndighedens bemærkninger" **erkender ENS**, at **havvindmøllerne** udsender **lavfrekvent støj i driftsfasen**.

Jeg **anfægter** at den beskrevne "Konsekvens" er tilstrækkelig til at mitigere havvindmølleparkens påvirkning, idet man kun forholder sig til etableringsfasen og slet ikke forholder sig til driftsstøj udenfor lavfrekvens støj området.

Jeg ser **ingen reel stillingtagen til erfaringerne** fra andre **vindmøllefarme** med **effekt på marsvin bestanden**(grundigt beskrevet i mit høringssvar) og må klassificere ovennævnte behandling af problemet som en **stiltiende accept** af en **negativ påvirkning** med **langsigtete konsekvenser** på en presset **marsvin population i tilbagegang i Lillebælt**.

Klagepunkt: Samlet set betragter jeg **ikke** mine 3 høringssvar relateret til "D – Støj – Luftbåren støj" og "E - Undervandsstøj og påvirkning på marine pattedyr (marsvin og sæler)" kategorierne **indeholdt i** og **dækket af sammenfatningen fra ENS** og dermed ikke medtaget i den viste håndtering(se mine anfægtelser under hver behandlet afsnit).

Jeg finder det **uacceptabelt** og processmæssigt **kritisabelt** at ENS qua deres valgte metode **filtrerer** synspunkter i høringssvar væk fra høringen og de heraf afledte potentielle korrigerende tiltag.

Afsnit F - Biodiversitet – Flora og fauna (flagermus, fisk, fiskeri, etc.) og H - Vandkvalitet, miljøfarlige stoffer og forurening

Jeg har indsendt 12 høringssvar med emner relateret til område F ”Biodiversitet – Flora og fauna (flagermus, fisk, fiskeri, etc.)” samt H ”Vandkvalitet, miljøfarlige stoffer og forurening”

Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 1.1 Forurenings bekymring - Udslip af skadelige stoffer til Lillebælt – smøremidler
Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 1.2 Forurenings bekymring - Udslip af skadelige stoffer til Lillebælt – partikelafgivelse
Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 1.3 Forurenings bekymring - Udslip af skadelige stoffer til Lillebælt - ifbm brand
Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 3.1 Bekymring miljøpåvirkning - elektromagnetisk påvirkning af dyr
Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 3.2 Bekymring miljøpåvirkning - ændring i vandmiljøet - ilt-plankton osv
Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 3.4 Bekymring miljøpåvirkning - BPA frigivet til naturen
Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 3.5 Bekymring miljøpåvirkning - øvrige uønskede påvirkninger
Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 3.10 Bekymring miljøpåvirkning – flagermus
Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 3.11 Bekymring miljøpåvirkning – marsvin
Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark , journalnummeret: 2019-351 3.12 Bekymring miljøpåvirkning – fugle
Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 3.21 Bekymring miljøpåvirkning – havmiljøet
Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 3.21.2 Bekymring miljøpåvirkning - havmiljøet – naturbeskyttelse

Sammenfatninger i dokumentet fra ENS og kommentarer fra projektmager i dette område(relevante for mine høringssvar):

Høringssvar er vedhæftet klagen med ovenstående filnavne(som .pdf).

F - Biodiversitet – Flora og fauna (flagermus, fisk, fiskeri, etc.)

Resumé

Det anføres, at økosystemet i Lillebælt allerede er under ekstremt pres. Opførelsen og driften af vindmølleparken vil yderligere forværre dette. Hvordan sikres det, at vindmølleparken ikke vil resultere i, at økosystemet tipper?

Bygherres bemærkninger

<ingen>

Myndighedens bemærkninger

Energistyrelsen er opmærksom på, at økosystemet i Lillebælt er under pres. Miljøkonsekvensrapporten har til formål at undersøge, om indeværende projekt har væsentlig indvirkning på miljøet. Miljøkonsekvensrapporten har været i myndighedshøring hos relevante myndigheder, inden Energistylsens godkendelse. Havmiljøet er dynamisk, og ikke kun én parameter kan være skyld i et økosystems nedgang. Det vil være grundet et sammenspil mellem flere biologiske faktorer f.eks. temperatur, niveau af næringsstoffer, strømforhold, antal fisk, mængde ålegræs osv., som vil medføre en kumulativ virkning.

Konsekvens

Ingen konsekvens for projektet.

Der er bekymring omkring den elektromagnetiske indflydelse fra kablerne på havdyr, idet flere studier har vist, at flere dyrearter påvirkes negativt af elektromagnetiske felter.

Magnetfeltniveauerne af søkabler er hurtigt aftagende med afstanden og er meget lave efter 1 m fra kablerne. Desuden nedgraves kablerne i havbunden, så magnetfeltet ved overfladen af havbunden vil være meget lavt.
(se kap. 12) Der vurderes, at effekterne på fiskebestandene af elektromagnetiske felter omkring undervandskablerne vil være ubetydelig.

Energistyrelsen har ingen yderligere bemærkninger.

Ingen konsekvens for projektet.

Under ”Afsnit F Biodiversitet – Flora og fauna (flagermus, fisk, fiskeri, etc.)” ser jeg kun en **svag berøring** med **økosystemets** generelle **tilstand** i Lillebælt og desværre **helt uden stillingtagen** til effekten af de **påvirkninger** som en havvindmøllepark i Lillebælt tilfører(**vingeafslid(PFAS, bisPhenolA mikroplast** mm), øget sejlads og tekniske vedligeholds operationer mm).

Der ses ligeledes kun en **svag berøring** med **elektromagnetiske felters** potentielle **indvirkning** på **fauna**(selvom det er **velkendt**, at flere **udenlandske kilder** rapporterer om **stærk misdannelse** hos **krabber, hummere og andre skaldyr**).

Bygherre anfører, at der ikke vil være påvirkning, ENS er enig og der er ingen konsekvens.
Alt dette tiltrods for, at flere kilder dokumenterer alvorlige misdannelser på flere typer skaldyr !

Resten af mine høringssvar (de 11 øvrige med relationer til området) er stort set faldet udenfor ENS sammenfatningen og dermed ubehandlet mht dette afsnit.

Jeg **anfægter** at hele afsnit F ”Biodiversitet – Flora og fauna (flagermus, fisk, fiskeri, etc.)” skulle kunne betragtes som en seriøs behandling af området.

Klagepunkt: Samlet set betragter jeg **ikke** mine 12 høringssvar relateret til ”F - Biodiversitet – Flora og fauna (flagermus, fisk, fiskeri, etc.)” kategorierne **indeholdt i** og **dækket af sammenfatningen fra ENS** og dermed ikke medtaget i den viste håndtering(se mine anfægtelser under hver behandlet afsnit).
Jeg finder det **uacceptabelt** og processmæssigt **kritisabelt** at ENS qua deres valgte metode **filtrerer** synspunkter i høringssvar væk fra høringen og de heraf afledte potentielle korrigerende tiltag.

H - Vandkvalitet, miljøfarlige stoffer og forurening

Resumé

Det bemærkes, at det ikke tilstrækkeligt belyst, hvordan vindmølleparken evt. kan påvirke lokalområdet ift. lagdelingen af og turbulens i vandsøjlen og dermed fordeling af næringsstoffer og partikulært materiale, og påvirkning af/på iltsvind i området.

I 2023 oplevede især Bælthavet, det værste iltsvind i 20 år, og projektområdet havde moderat til kraftigt iltsvind. Da iltsvind er meget normalt i Bælthavet, i både geografisk udbredelse og varighed, undrer det, at miljøkonsekvensvurderingen ikke har forholdt sig til om parken evt. vil kunne påvirke iltsvindet i området.

Bygherres bemærkninger

På læsiden (nedstrøms) havvindmøllerne vil der kunne dannes mindre og større regelmæssige og uregelmæssige hvirvler. Størrelsen på disse er mere eller mindre entydigt defineret ud fra havvindmøllernes diam under vandet samt strømmen. Er strømmen svag vil hvirveldannelsen være svag, også være svag og modsat ved høje strømhastigheder (Reynoldstallet er stort).

Øget turbulens er for iltindholdet ved bunden en positiv ting.

Myndighedens bemærkninger

Energistyrelsen henviser til miljøkonsekvensrapporten kap. 14. Ved nedspuling af kabler frigives næringsstoffer (kvælstof og fosfor) som følge af ophvirvlet sediment, dog konkluderer miljøkonsekvensrapporten, at det vil have en ubetydelig påvirkning, hvilket Energistyrelsen er enig i.

Konsekvens

Ingen konsekvens for projektet.

Jeg **anfægter** at den beskrevne behandling af "Resumé" er fyldestgørende, idet flere kilder (refereret i detaljer i mit høringssvar "Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 3.2 Bekymring miljøpåvirkning - ændring i vandmiljøet - ilt-plankton osv" peger på store ændringer i lagdeling, ilt-opblanding, ilt-indhold, zooplankton o.lign. Ifbm vindmøllefarme til vands, ligesom læ-virkningen fra vindmøllefarme til vands har store konsekvenser i op til 30km "bag" vindfarmen.

Resumé

Det anføres, at havvindmøllerne igennem deres levetid vil afslide miljøfarlige stoffer til havmiljøet, herunder fra afslidning af topcoating fra vingerne, rustbeskyttede coating fra tårn, transitionsstykke og monopælene, samt spild af hydraulikolie fra nacellen. Hvordan sikres det, at der ikke frigives uønskede stoffer i mængder, der vil påvirke havmiljøet væsentligt?

Der er bekymrende, at en evt. etableringstilladelse kan gives, selv om der ikke er lavet konkrete beregninger af mængden af miljøskadelige stoffer, herunder især Bisphenol A, der falder ned i Lillebælt, når der er tale om et stof, som selv ved meget lave koncentrationer har effekter på både mennesker og dyr.

Det undres, at der i miljøkonsekvensrapporten vurderes at: "[I] det tilfælde, at aluminium vil have en effekt på bundlevende organismer, vil det være en lokal og lille påvirkning", når det i samme afsnit fremgår, at der endnu ikke foreligger en endelig konklusion, om de nævnte emissioner vil have en effekt på bundlevende organismer.

Bygherres bemærkninger

Vi kender desværre ikke, hvad der indgår af miljøfarlige stoffer ved afslidning af erosionsbeskyttelsen fra havvindmøller, hvor findelt materialerne nedbrydes til og i hvilke mængder per mølle, stofferne forventes at ende i havet. Der forskes en del vha. modellering og udvikling af nye materialer og tiltag, der mindsker afslidning fra havvindmøllerne. Havvindmøllens konstante udvikling har for den seneste generation forbedret dette væsentligt. Bl.a. coats havvindmøllevingerne nu på en måde der over levetid stort set ikke nedbrydes og dermed ikke har restprodukter til nærmiljøet. For olie, så vil et evt. spild forekomme indvendigt, hvor det vil blive opsamlet til bortskaffelse. (se kap. 14). Der er fastsat et nationalt miljøkvalitetskrav for Bisphenol A på 0,01 µg/L. Der foreligger ikke målinger for bisphenol A på vandplandata.dk og tilstanden er fastsat til god økologisk tilstand for nationalt specifikke stoffer. Der vurderes derfor at mængden af bisphenol A, som frigives til havmiljøet, vil have en lille påvirkning og i driftsfasen ikke vil hindre målopfyldelse eller forringe vandområdets tilstand.

Det er korrekt, at der ikke foreligger en endelig konklusion. Hvis det senere konkluderes at der er en effekt, som det står i rapporten, vil den være lokal og lille.

Myndighedens bemærkninger

Da teknologien på havvindmøller hele tiden udvikles, forventes en evt. påvirkning fra afskalling af havvindmøllerne at være minimal og derved ikke være til hindre for målopfyldelse eller forringelse af vandområdets tilstand. Ifm. en etableringstilladelse, vil der blive stillet krav til udarbejdelsen af en beredskabsplan for både anlægs- og driftsfasen, som fremsendes og godkendes af Energistyrelsen. Beredskabsplanen skal bl.a. beskrive proceduren ved læk af olie eller kemikalier til havmiljøet.

Energistyrelsen vurderer, at koncentrationer af bisphenol A i projektområdet, som følge af tab af overfladebehandling, ikke vil hindre målopfyldelse eller forringe vandområdets tilstand.

Energistyrelsen vurderer, at en evt. påvirkning fra aluminium vil være af så lokal karakter, at det ikke vil have en væsentlig påvirkning på det nærliggende miljø, herunder på bundfaunaen.

Konsekvens

Energistyrelsen stiller et vilkår i etableringstilladelsen om udarbejdelse af beredskabsplaner samt afholdelse og indrapportering af beredskabsøvelser.

Ingen konsekvens for projektet.

Ingen konsekvens for projektet.

Jeg **anfægter** at de beskrevne behandlinger af "Resumé" er fyldestgørende, idet flere kilder (refereret i detaljer i mit høringssvar "Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 1.2 Forurenings bekymring - Udslip af skadelige stoffer til Lillebælt – partikelafgivelse") peger på store negative effekter hidrørende fra partikelafgivelser fra vindmøller (microplast, bisPhenolA, PFAS holdige komponenter, metaller(Aluminium, zink m.fl.)), som næppe egner sig til at blive behandlet så lemfældigt og overfladigt.

Forurening i form af partikelafgivelser fra vindmøller til vandet vil qua beliggenheden midt iblandt naturbeskyttelsesområder med usvigelig sikkerhed blive transporteret ud i disse naturbeskyttelsesområder og forårsage skader der.

1. **PFAS** som et erkendt **evigheds-kemikalie** med flere grimme effekter på levende organismer.
2. **bisPhenolA** som et hormonforstyrrende og potentielt kræftfremkaldende med et **EFSA (2023) Drikkevandskriterie på 0,2 ng/L**, dvs **1kg bisPhenolA gør 5 milliarder kubikmeter vand ubrugeligt som drikkevand for mennesker**.
3. De nævnte **metaller** er heller ikke let omgængelige for **organismer** i vand.
4. **Microplast ophobes i fødekæden** og skaber problemer i deres egne kategorier.
5. Hvor er **drikkevands interesser** behandlet i sammenfatningen fra ENS?

Klagepunkt: Samlet set betragter jeg **ikke** mine 12 høringsvar relateret til "H - Vandkvalitet, miljøfarlige stoffer og forurening" kategorien **indeholdt i** og **dækket af** sammenfatningen fra ENS og dermed ikke medtaget i den viste håndtering(se mine anfægtelser under hver behandlet afsnit).

Jeg finder det **uacceptabelt** og processmæssigt **kritisabelt** at ENS qua deres valgte metode **filtrerer** synspunkter i høringsvar væk fra høringen og de heraf afledte potentielle korrigerende tiltag.

Afsnit G – Fugle

Jeg har indsendt 1 høringssvar med emner relateret til område G ”Fugle”

Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark , journalnummeret: 2019-351 3.12 Bekymring miljøpåvirkning – fugle

Sammenfatninger i dokumentet fra ENS og kommentarer fra projektmedarbejdere i dette område(relevante for mine høringssvar):

Høringssvar er vedhæftet klagen med ovenstående filnavne(som .pdf).

G - Fugle

Resumé

Det anføres ligeledes, at fugleobservationerne foretaget ved hjælp af radaranlæg opstillet på Helnæs er utilstrækkelige, da radaranlæggets rækkevidde er så ringe, at radaren slet ikke når ud til havvindmøllerne.

Det anføres, at rovfuglenes trækruter, der er vist i miljøkonsekvensrapporten, ikke stemmer overens med en række fynske ornitologers observationer.

Bygherres bemærkninger

Det blev vurderet ud fra DOFbasen-data og information fra en lokal ornitolog, at havvindmølleområdet ikke var et vigtigt træksted. Dette blev efterprøvet ved at lave undersøgelser af trækket på tværs af Lillebælt ved havvindmølleområdet. Disse blev gennemført i 2017-2018 og peger ligeledes på, at havvindmølleområdet i sig selv ikke er et vigtigt trækområde. For at kunne få data til kollisionsberegninger skal bruges flyvehøjde og dette kan ikke fås ved observationer fra båd, idet radaren skal have et fast underlag. Derfor er observationerne gjort fra land. Dette vurderes, af DCE og af COWI, at være retvisende for fugletrækket på tværs af Lillebælt på denne strækning.

COWI har konsulteret med en lokal ornitolog fra Als, der har fulgt trækket i mange år. Herudover har COWI lavet en analyse baseret på data fra Dansk Ornitologisk Forening. Hertil kommer at der er lavet observationer af trækkende fugle på Helnæs og Nordals. Alle disse oplysninger giver et billede af, hvordan trækket vil være de fleste år. Visse år vil der naturligvis være udsving der kan forårsage, at der er lidt flere eller lidt færre fugle der flyver igennem, nær eller flyver over havvindmølleområdet. Disse udsving i det præcise antal fra år til år vurderes at være indeholdt i vurderingerne grundet de konservative metodevalg. Bl.a. laves kollisionsberegningerne ud fra konservative værdier. Der er foretaget undersøgelser af trækkende fugle fra det nordlige Als og fra Helnæs. Denne trækrute er den eneste, der potentielt går gennem havvindmølleområdet, som det er vist på figur 13-5. Disse undersøgelser viste lav trækintensitet i denne retning og det konkluderes derfor, at området ikke er en vigtig trækkorridor.

Myndighedens bemærkninger

Energistyrelsen vurderer, at radarobservationerne er gyldige og tilstrækkelige for fugleobservationer, og med det formål at frembringe kollisionsberegninger.

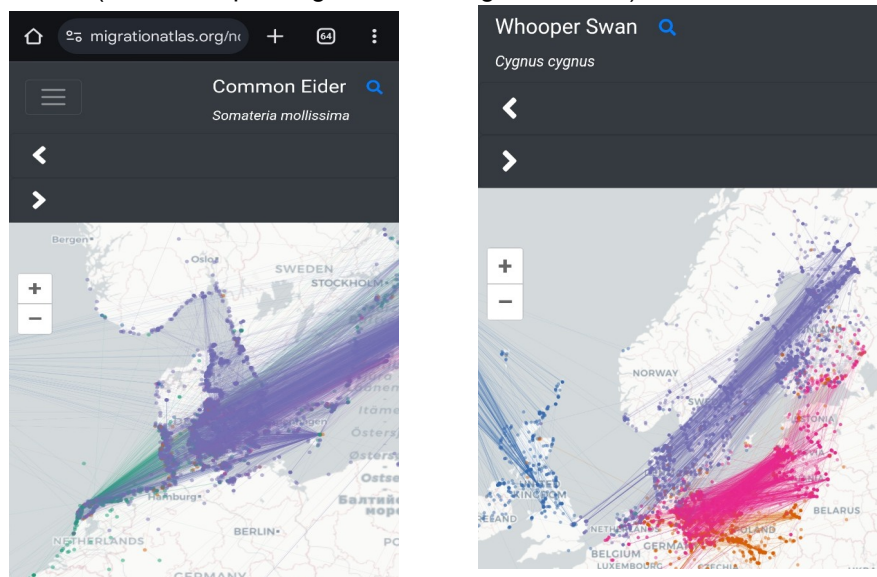
Energistyrelsen har ingen yderligere bemærkninger.

Konsekvens

Ingen konsekvens for projektet.

Ingen konsekvens for projektet.

Jeg **anfægter** at de beskrevne behandlinger af "Resumé" er fyldestgørende, idet flere kilder peger på trækruter for bl.a. edderfugl, gæs og rovfugle igennem området (se f.eks. <https://migrationatlas.org/node/1844>)

her har jeg vist edderfuglens og sangsvanens primære trækruter i Skandinavien/Danmark, som jo ikke just kan siges at gå udenom Lillebælt Syd projekt området

Vedrørende fuglenes problemer med at skulle agere i et område med en barriere i form af en vindmøllefarm.

Se f.eks. analysen med udgangspunkt i Nysted vindmøllefarmen

(https://www.researchgate.net/publication/335703152_Offshore_wind_farms_and_their_effects_on_birds).

Hvor det bl.a. anføres, at selv om en vindmøllefarm IKKE placeres i eller tæt ved en fugleforekomst fouragerings-/yngle-/raste område, så vil tilstedeværelsen af en vindmøllefarm kunne medvirke til en dårligere bevaringsstatus alene i kraft af barriere effekten.

Jeg finder det **ynkeligt**, at bygherre (og ENS accepterer) holder fast i at **tillægge** udsagn fra en **lokal ornitolog vægt** velvidende, at der er tale om **Bjarne Nielsen** (tidligere Danfoss ansat) (man kan vel med rette stille spørgsmål ved hans uvildighed (direkte adspurgt af mig i 2019-01-29 om dette, var hans svar "**Hvad Cowi gør med mine udtalelser, står Cowi til ansvar for. Det kan aldrig blive hverken mit eller DOFs eller nogen andens ansvar**"))

Klagepunkt: Samlet set betragter jeg **ikke** mit høringssvar relateret til "G - Fugle" kategorien **indeholdt i og dækket af sammenfatningen fra ENS** og dermed ikke medtaget i den viste håndtering (se mine anfægtelser under hver behandlet afsnit).

Jeg finder det **uacceptabelt** og processmæssigt **kritisabelt** at ENS qua deres valgte metode **filtrerer** synspunkter i høringssvar væk fra høringen og de heraf afledte potentielle korrigerende tiltag.

Afsnit I – Hydrografi, kystmorfologi og forhold på land

Jeg har indsendt 1 høringssvar med emner relateret til område I ”Hydrografi, kystmorfologi og forhold på land”

Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 3.2 Bekymring miljøpåvirkning - ændring i vandmiljøet - ilt-plankton osv

Sammenfatninger i dokumentet fra ENS og kommentarer fra projektmager i dette område(relevante for mine høringssvar):

Høringssvar er vedhæftet klagen med ovenstående filnavne(som .pdf).

I - Hydrografi, kystmorfologi og forhold på land

Resumé

Det bemærkes, at rotererne, der udnytter vindenergien, reducerer vinden bag parkerne med op til 5 til 15 % og op til 30 km. bag parkerne. Hvordan vil dette kunne mærkes på land? Generelt kritiseres det, at påvirkninger af vindforhold ikke er medtaget i miljøkonsekvensrapporten. Der er kun foretaget en 77-dages simulation med Mike3 for sommeren 2014 med fokus på strøm og sediment transport omkring området. Denne simulering inkluderer ikke havvindmøllernes påvirkning af vinden og det må anses som en regulær fejl, fordi dette giver en påvirkning af havoverfladen i form af forøget friktion mellem atmosfæren og vandoverflade.

Det er veldokumenteret, at massiv havvindmølleaktivitet kan medføre reelle klimaforandringer både på kort- men også længere afstand. Hvordan sikres det, at klimaet ikke ændres på land, som følge af havvindmøllerne?.

Bygherres bemærkninger

Den reduktion af vindhastigheden, som observeres bag en vindmøllepark, skyldes det fænomen, der kaldes "wake-effekten" eller "læ-effekten." Wake-effekten opstår, når havvindmøllernes rotor trækker energi ud af vinden for at generere elektricitet. Dette medfører en reduktion i vindens hastighed umiddelbart bag havvindmøllen og derved også vindmølleparken. Reduktionens omfang: De nævnte tal, hvor vinden reduceres med 5-15 % op til 30 km bag vindmølleparken, er baseret på typiske målinger og simuleringer. Disse reduktioner i vindhastigheden er dog mest udtalte i nærzonen bag parkerne og aftager gradvist med afstanden. Denne reduktion sker typisk inden for havområder, hvor vindmølleparkerne er placeret. Som en regel er vinden typisk regenereret efter ca. 10 rotor diameter nedstrøms fra møllen. Påvirkning på land: For det første aftager wake-effekten betydeligt med afstanden fra vindmølleparken. Når man når op på afstande omkring 5-7 km eller mere, er vindhastigheden tæt på at være genoprettet til sin oprindelige hastighed. For det andet vil eventuelle vindhastighedsreduktioner, der kunne nå land, blive yderligere udvandet og blandet med den naturlige turbulens i atmosfæren, hvilket gør effekten ubetydelig. Det er også værd at bemærke, at andre lokale og regionale faktorer såsom topografi, vegetationsdække og byområder vil have en langt større indflydelse på de oplevede vindforhold på land. Ud fra eksisterende modeller og forskning på området kan det konkluderes, at wake-effekten fra offshore vindmølleparker som Lillebælt ikke vil kunne mærkes på land. Den reduktion i vindhastighed, som havvindmøllerne forårsager, vil stort set være genoprettet, før vinden når kysten, især over afstande som 5-7 km eller mere. Derfor vurderes det, at påvirkningen på land vil være ubetydelig og praktisk talt umærkelig. Vinden er ikke den drivende kraft for strømmen i Lillebælt. Det er vandstandsforskellen mellem nord og syd som ganske rigtigt kan være skabt af vinden – men vindforhold på meget større skala. En lille lokal ændring af beregningen af overflade- forskydningsspændingen forårsaget af vinden vil ikke have nogen generel ændring af den modellerede sedimenttransport. Det er korrekt at opførelse af massive vindmølleparker kan medføre en effekt i en vis afstand (vindhastighed, luftfugtighed, temperatur). Dog er Lillebælt Syd på ingen måde en massiv vindmøllepark, derfor forventes ingen mærkelig effekt på klimaet.

Myndighedens bemærkninger

Der er for nærværende projekt ikke medtaget vurderinger af påvirkningerne på vindforhold, idet det vurderes at projektets mindre karakter ikke vil kunne medføre væsentlige ændringer af vindforholdene på land.

Der er for nærværende projekt ikke medtaget vurderinger af påvirkningerne på vindforhold, idet det vurderes at projektets mindre karakter ikke vil kunne medføre ændringer af klimaet på land.

Konsekvens

Ingen konsekvens for projektet.

Ingen konsekvens for projektet.

Jeg **anfægter** at de beskrevne behandlinger af "Resumé" er fyldestgørende, idet de velkendte og beskrevne effekter af læ på "bagsiden" af havvindmøllefarmen slet ikke behandles detaljeret nok mht bl.a. reduktioner i phyto- og zooplankton og effekten på fiskeyngel og bundlevende organismer(citat fra en af kilderne i mit høringssvar " ***Fish early life stages in particular are often dependent on the availability of zooplankton 'at the right time in the right place'*** » og slutteligt « "Our results show that the extensive expansion of ***offshore wind farms*** will have a ***significant impact*** on the ***structuring of marine coastal ecosystems*** " og flere kilder i samme høringssvar kommer med samstemmende udtalelser og advarsler).

Klagepunkt: Samlet set betragter jeg **ikke** mit høringssvar relateret til "I - Hydrografi, kystmorfologi og forhold på land" kategorien **indeholdt i og dækket af sammenfatningen fra ENS** og dermed ikke medtaget i den viste håndtering(se mine anfægtelser under hver behandlet afsnit).

Jeg finder det **uacceptabelt** og processmæssigt **kritisabelt** at ENS qua deres valgte metode **filtrerer** synspunkter i høringssvar væk fra høringen og de heraf afledte potentielle korrigerende tiltag.

Afsnit L – Øvrige forhold

Jeg har indsendt 1 høringssvar med emner relateret til område L ”Øvrige forhold”

Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret: 2019-351- 4.4 Bekymring process – åben-dør materialeændring efter høringsfaseslut

Sammenfatninger i dokumentet fra ENS og kommentarer fra projektmaker i dette område(relevante for mine høringssvar):

Høringssvar er vedhæftet klagen med ovenstående filnavne(som .pdf).

Flemming Mortensen <flemming.v.mortensen@gmail.com>

Lillebælt Syd Vindmøllepark_Visualiseringer i høj opløsning

ENS Åben-dør postkasse <open-door@ens.dk>

6. maj 2024 kl. 10.14

Energistyrelsen takker for indsendelse af høringssvar i forbindelse med den offentlige høring af projektet Lillebælt Syd Vindmøllepark.

I forbindelse med høringen er vi blevet opmærksom på, at billederne i høringsmaterialet, herunder miljøkonsekvensrapporten og Bilag A Visualiseringer opleves lettere uskarpe og grynet. Dette skyldes, at filerne er meget store og der derfor var behov for at komprimere dem.

Vi beklager ulejligheden og har nu uploadet filerne i høj opløsning til Filkassen, der kan tilgås via nedenstående link:

[Link til miljøkonsekvensrapport og bilag A Visualiseringer i høj opløsning](#)

Link til Filkassen fremgår ligeledes på vores hjemmeside under fanen *Lillebælt Syd*: <https://ens.dk/ansvarsomraader/vindmoeller-paa-hav/havvindmoelleprojekter-i-pipeline>

En beklagelig fjel fra ENS's side, som jeg har kommenteret i mit høringssvar.

Er i øvrigt ikke medtaget i høringsnotatet for borgere og foreninger ?

Afsnit M – Overvågning

Jeg har indsendt 1 høringssvar med emner relateret til område M ”Overvågning”

Høringssvar til Lillebælt Syd Vindmøllepark - journalnummeret 2019-351- 3.21.2 Bekymring miljøpåvirkning - havmiljøet – naturbeskyttelse

Sammenfatninger i dokumentet fra ENS og kommentarer fra projektmager i dette område(relevante for mine høringssvar):

Høringssvar er vedhæftet klagen med ovenstående filnavne(som .pdf).

M – Overvågning

Resumé

Det anbefales, at der etableres en baseline for den marine natur i Lillebælt Syd før igangsættelsen af anlægsfasen, som forudsætning for en evidensbaseret forståelse af anlæggets påvirkning. Denne baseline bør som minimum omfatte habitater for at identificere vigtige marine levesteder, biodiversitets-hotspots og følsomme områder.

Ud over at indsamle data om havpattedyr, relevante arter af fugle og biodiversitet i nærliggende stenrev, bør dataindsamlingen også omfatte bredere indikatorer for havets tilstand, jf. kriterier og indikatorer i havstrategidirektivet. For at få en bedre forståelse af anlæggets påvirkning på iltniveauet i området, der historisk og aktuelt er belastet af iltsvind, bør disse indikatorer som minimum omfatte løbende overvågning af iltniveauer og ændringer i havstrømme, der kan forværre iltsvindet og udgøre potentielt betydelige risici i forbindelse med opførelsen og drift af Vindmølleparken.

Bygherres bemærkninger

<ingen>

Myndighedens bemærkninger

Miljøkonsekvensrapporten har til formål at undersøge, om indeværende projekt har væsentlig indvirkning på miljøet. Miljøkonsekvensrapporten har været i myndighedshøring hos relevante myndigheder, og blev godkendt af Energistyrelsen den 7. februar 2024.

Konsekvens

Energistyrelsen henviser til bemærkning ovenfor.

Som var:

Energistyrelsen stiller et vilkår i etableringstilladelsen, der har til hensigt at styrke generel viden om det marine miljø. Bygherre skal igangsætte et overvågningsprogram, der som minimum dækker flagermus, havpattedyr, de for områdets relevante arter af fugle samt nærliggende stenrevs biodiversitet.

Jeg **anfægter** at de beskrevne behandlinger af "Resumé" er fyldestgørende, idet regelsættet der regulerer monitorering af natur forhold i og omkring en vindmøllepark er mere omfattende og (som refereret i mit høringssvar til området) bl.a. kan citeres for:

"Fra (Miljøvurderingsbekendtgørelsen) <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/806> ses bl.a.

«§ 3. **Miljøstyrelsen** varetager kommunalbestyrelsens **opgaver og beføjelser** efter loven for følgende projekter omfattet af loven:

3) **Infrastruktur anlæg**, der i sin udstrækning **berører mere end to kommuner**, bortset fra kystbeskyttelsesprojekter.»"

og videre:

Fra (Miljøvurderingsloven) <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/4> ses bl.a.

"tages **hensyn** til planers, programmers og projekters **sandsynlige** væsentlige indvirkning på miljøet, herunder den biologiske mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, flora, fauna, jordbund, jordarealer, vand, luft, klimatiske faktorer, materielle goder, landskab, kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser og arkitektonisk og arkæologisk arv, større menneske- og naturskabte **katastroferisici** og **ulykker** og ressourceeffektivitet og det **indbyrdes forhold mellem disse faktorer.**"

og videre:

"«§ 12. Stk. 4. Miljørapporten skal indeholde en **beskrivelse** af de påtænkte foranstaltninger vedrørende **overvågning** af de væsentlige indvirkninger på miljøet ved planens eller programmets gennemførelse i overensstemmelse med regler fastsat i medfør af § 14. Miljørapportens program for overvågning udarbejdes med henblik på at kunne **identificere uforudsete negative virkninger** på et **tidligt trin** og træffe enhver hensigtsmæssig **afhjælpende foranstaltning**. Eksisterende overvågningsordninger kan anvendes, i det omfang det er hensigtsmæssigt. »"

Klagepunkt: Samlet set betragter jeg **ikke** mit høringssvar relateret til "M - Overvågning" kategorien **indeholdt i og dækket af sammenfatningen fra ENS** og dermed ikke medtaget i den viste håndtering (se mine anfægtelser under hver behandlet afsnit).

Jeg finder det **uacceptabelt** og processmæssigt **kritisabelt** at ENS qua deres valgte metode **filtrerer** synspunkter i høringssvar væk fra høringen og de heraf afledte potentielle korrigerende tiltag.